

FONDUL SOCIAL EUROPEAN PLUS

Fondul social european (FSE) a fost înființat în temeiul Tratatului de la Roma în vederea îmbunătățirii mobilității lucrătorilor și a oportunităților de angajare. Sarcinile sale și normele de funcționare au fost ulterior revizuite, pentru a reflecta evoluțiile care au avut loc în situația economică și de ocupare a forței de muncă a statelor membre, precum și evoluția priorităților politice definite la nivelul UE.

TEMEI JURIDIC

Articolul 46 litera (d), articolul 149, articolul 153 alineatul (2) litera (a), articolul 164, articolul 175 alineatul (3) și articolul 349 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

OBIECTIVE

Fondul social european Plus (FSE+) are scopul de a sprijini statele membre să facă față crizei cauzate de pandemia de COVID-19, să atingă niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă și o protecție socială echitabilă și să dezvolte o forță de muncă rezilientă și calificată, pregătită pentru tranziția către o economie verde și digitală. FSE+ este principalul instrument al UE dedicat investițiilor în oameni.

REALIZĂRI

A. Perioadele de programare anterioare

FSE a fost primul fond structural. În primii ani, până în 1970, acesta rambursa statelor membre 50 % din costurile pentru formarea profesională și indemnizațiile de reinstalare acordate lucrătorilor afectați de restructurarea economică. În total, peste două milioane de persoane au fost sprijinite de-a lungul acestei perioade. În 1971, o decizie a Consiliului a majorat substanțial resursele fondului, iar în 1983, o nouă reformă realizată în temeiul [Deciziei 83/516/CEE a Consiliului](#) a reorientat fondul către combaterea șomajului în rândul tinerilor și ajutarea celor mai defavorizate regiuni. Prin includerea în [Tratatul de instituire a Comunității Europene](#) a obiectivului de coeziune economică și socială în cadrul Comunității, [Actul unic european \(1986\)](#) a pregătit terenul pentru o reformă cuprinzătoare, ce urmărea, în principal, să introducă o abordare coordonată în programarea și funcționarea fondurilor structurale. [Tratatul de la Maastricht](#) a extins domeniul de intervenție al FSE, incluzând „[adaptarea] la transformările industriale și la evoluția sistemelor de producție”. Pentru următoarea perioadă de programare

(1994-1999), nivelul fondurilor alocate pentru coeziunea economică și socială a fost dublat.

În contextul [Agendei 2000](#), cadrul general al fondurilor structurale pentru perioada de programare 2000-2006 a fost simplificat. FSE, căruia îi era alocat un buget de 60 de miliarde EUR, a primit dubla responsabilitate de a contribui atât la politica de coeziune, cât și la punerea în aplicare a [Strategiei europene privind ocuparea forței de muncă \(2.3.3\)](#). De asemenea, a cofinanțat inițiativa comunitară EQUAL, care se axa pe sprijinirea proiectelor inovatoare transnaționale ce vizau combaterea discriminării și a defavorizării de pe piața muncii.

În perioada de programare 2007-2013, au fost menținute doar trei fonduri structurale: FSE, Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune. Împreună, acestea trebuiau să îndeplinească obiectivele de convergență (cărora le-au fost alocate 81,5 % din resurse), de competitivitate regională și de ocupare a forței de muncă (cărora le-au fost alocate 16 % din resurse) și de cooperare teritorială (2,5 % din resurse).

Resursele din fondurile structurale sunt alocate statelor membre conform unei formule care ia în calcul populația (și densitatea acesteia), prosperitatea regională, șomajul și nivelul de educație și care este negociată de statele membre în același timp cu cadrul financiar multianual (CFM) aferent unei anumite perioade. Una dintre principalele caracteristici ale fondurilor structurale este principiul adiționalității, în virtutea căruia statele membre nu pot folosi fondurile structurale pentru a înlocui cheltuielile interne pe care oricum le-ar fi programat.

B. Perioada de programare 2014-2020

1. Cinci fonduri structurale reglementate de norme comune

Cele cinci fonduri structurale și de investiții europene pentru perioada de programare 2014-2020, și anume FEDR, FSE, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime au fost reglementate de un set de norme comune stabilite în [Regulamentul \(UE\) nr. 1303/2013](#) din 17 decembrie 2013. În plus, reglementări specifice fiecărui fond au definit domeniile de intervenție și alte aspecte specifice. [Regulamentul \(UE\) nr. 1304/2013](#) din 17 decembrie 2013 a stabilit misiunile FSE, domeniul de aplicare al sprijinului pe care îl acordă, dispoziții specifice și tipurile de cheltuieli eligibile pentru asistență.

Având alocată suma de 74 de miliarde EUR, FSE a cofinanțat programe operaționale naționale sau regionale care s-au desfășurat pe durata de șapte ani a CFM 2014-2020 și au fost propuse de statele membre și aprobate printr-o decizie a Comisiei.

S-a concentrat asupra următoarelor patru obiective tematice:

- promovarea sustenabilității și calității locurilor de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă;
- promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei și a discriminării;
- investițiile în educație, formare și formare profesională pentru competențe și învățare pe tot parcursul vieții;

- consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și o administrație publică eficientă.

Rolul FSE a fost consolidat pentru perioada 2014-2020 prin introducerea unei cote minime cu caracter juridic obligatoriu, de 23,1 % din finanțarea totală destinată politicii de coeziune. În fiecare an, fondul a ajutat în jur de 10 milioane de persoane să își găsească un loc de muncă sau să își îmbunătățească competențele astfel încât să își poată găsi un loc de muncă în viitor.

2. Fondul social european și inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri”

Regulamentul FSE include inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri”, care a dispus de un buget total de 8,8 miliarde EUR pentru perioada 2014-2020. Aceasta este finanțată din trei surse: alocările naționale din FSE, un buget specific al UE și cofinanțarea națională pentru partea FSE. Inițiativa sprijină tinerii care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare în regiunile în care rata șomajului în rândul tinerilor depășește 25 %.

3. COVID-19 și invadarea Ucrainei

În aprilie 2020, Comisia a lansat două pachete de măsuri: Inițiativa pentru investiții ca reacție la coronavirus și Inițiativa plus pentru investiții în răspunsul la coronavirus, în scopul mobilizării fondurilor structurale ale UE pentru a răspunde la criză. Parlamentul și Consiliul au adoptat rapid cele două propuneri. Nu s-au pus la dispoziție resurse financiare noi din partea UE, însă se permite flexibilitate în ceea ce privește folosirea resurselor existente necheltuite și redirectionarea lor acolo unde este cea mai mare nevoie de ele. A existat posibilitatea creșterii cofinanțării până la 100 % pentru perioada 2020-2021. În mai 2020, Comisia a dat curs propunerii privind REACT-EU (Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei), care pune la dispoziție investiții suplimentare în valoare de 50,6 miliarde EUR prin FEDR, FSE și Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD), 19,45 miliarde EUR fiind alocate FSE. Statele membre trebuie să cheltuiască aceste resurse până la sfârșitul anului 2023. FSE a jucat un rol esențial în răspunsul imediat la criza provocată de COVID-19, prin sprijinirea serviciilor sociale, menținerea locurilor de muncă în sectoarele afectate, inclusiv prin scheme de șomaj tehnic, protejarea grupurilor vulnerabile și finanțarea salariilor personalului medical, a echipamentelor informatice și a echipamentelor individuale de protecție.

Pachetul privind [Acțiunea de coeziune pentru refugiații din Europa](#) (CARE, 6 aprilie 2022) și pachetul [CARE Plus](#) (12 aprilie 2022) de modificare a normelor comune și a Regulamentului FEAD au adăugat o flexibilitate suplimentară politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020, ținând seama de caracterul urgent al combaterii problemelor în materie de migrație generate de invazia militară a Rusiei.

C. Perioada de programare 2021-2027

1. Regulamentul privind dispozițiile comune 2021-2027

La 29 mai 2018, Comisia [a adoptat propunerea](#) referitoare la Regulamentul privind dispozițiile comune (RDC) pentru perioada 2021-2027. Propunerea privind RDC a fost modificată printr-o nouă propunere a Comisiei, din 14 ianuarie 2020, pentru a include Fondul pentru o tranziție justă, iar la 28 mai 2020, în urma izbucnirii pandemiei de

COVID-19, au fost propuse [modificări suplimentare](#). RDC a fost adoptat de Parlament în a doua lectură la 23 iunie 2021. Actul final a fost semnat la 24 iunie [[Regulamentul \(UE\) 2021/1060](#)].

RDC stabilește normele financiare pentru opt fonduri gestionate în comun, și anume FSE+, FEDR, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă, Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură (FEAMPA), Fondul pentru azil și migrație, Fondul pentru securitate internă și Instrumentul pentru managementul frontierelor și vize. De asemenea, stabilește dispozițiile comune aplicabile primelor cinci fonduri menționate, inclusiv FSE+. RDC nu se aplică însă componentei „Ocuparea forței de muncă și inovare socială” a FSE+, deoarece este sub gestiune directă și indirectă.

2. FSE+

La 2 mai 2018, Comisia și-a prezentat propunerea privind CFM pentru perioada 2021-2027. Propunerea includea un FSE+ reînnoit, cu un buget de 101 miliarde EUR. FSE+ urma să reunească FSE, inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri”, FEAD, Programul Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI) și programul UE în domeniul sănătății. În contextul crizei provocate de pandemia de COVID-19, Comisia a anunțat că în următorul CFM va fi introdus un program separat în domeniul sănătății: programul „UE pentru sănătate”. La 28 mai 2020, ca parte a CFM revizuit pentru perioada 2021-2027 și a pachetului de redresare, Comisia a prezentat o propunere de modificări privind Regulamentul FSE+ care nu includea programul privind sănătatea în domeniul său de aplicare. Parlamentul și-a finalizat poziția în primă lectură la 4 aprilie 2019 și și-a adoptat poziția în a doua lectură la 8 iunie 2021. Actul final a fost semnat la 24 iunie [[Regulamentul \(UE\) 2021/1057](#)]. Bugetul total alocat FSE+ este de aproape 99,3 miliarde EUR.

Obiectivele specifice ale FSE+ includ:

- sprijinirea domeniilor de politică legate de ocuparea forței de muncă și mobilitatea lucrătorilor, educație și incluziune socială, și anume contribuind la eradicarea sărăciei, ceea ce la rândul său contribuie la punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale;
- sprijinirea tranziției digitale și a celei verzi, a creării de locuri de muncă prin competențe pentru o specializare inteligentă și îmbunătățiri ale sistemelor de educație și formare;
- sprijinirea unor măsuri temporare în situații excepționale sau neobișnuite (de exemplu, finanțarea schemelor de șomaj tehnic fără să fie necesară combinarea acestora cu măsuri active sau asigurarea accesului la asistență medicală, inclusiv pentru persoanele care nu sunt direct vulnerabile pe plan socioeconomic).

Printre dispozițiile FSE+ se numără următoarele:

- toate statele membre trebuie să abordeze problema șomajului în rândul tinerilor în programele lor de cheltuieli; în statele membre în care numărul tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare este peste media UE, un procent de 12,5 % din fond se va cheltui pentru combaterea șomajului în rândul tinerilor;

- un procent de cel puțin 25 % din buget trebuie să fie cheltuit pentru promovarea incluziunii sociale, inclusiv pentru integrarea resortisanților țărilor terțe;
- un procent de cel puțin 3 % din buget trebuie să fie cheltuit pentru ajutor alimentar și asistență materială de bază pentru cele mai defavorizate persoane;
- toate statele membre trebuie să aloce o proporție adecvată din resursele lor aferente FSE+ implementării Garanției europene pentru copii prin acțiuni ținute de combatere a sărăciei în rândul copiilor; statele membre în care nivelul de sărăcie în rândul copiilor este peste media UE trebuie să folosească cel puțin 5 % din resursele lor aferente FSE+ pentru a răspunde acestei probleme;
- trebuie să se aloce o finanțare adecvată pentru consolidarea capacităților partenerilor sociali și ale societății civile în statele membre și ar trebui să se aloce cel puțin 0,25 % din fond atunci când recomandările specifice fiecărei țări cer acest lucru;
- un articol privind respectarea drepturilor fundamentale evidențiază că toate operațiunile ar trebui să fie selectate și puse în aplicare în conformitate cu Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Pentru a beneficia de finanțare în cadrul politicii de coeziune, fiecare stat membru trebuie să pregătească un acord de parteneriat. Acesta este un document de strategie pentru programarea investițiilor care stabilește planurile autorităților naționale privind modul de utilizare a FEDR, a FSE+, a Fondului de coeziune, a Fondului pentru o tranziție justă și a FEAMPA. El include alocarea financiară anuală orientativă pentru fiecare program.

3. Instrumente pentru integrarea pe piața muncii complementare FSE+

Fondul european de ajustare la globalizare (FEG) a fost creat ca un instrument al politicii de competitivitate, nu de coeziune, pentru CFM 2007-2013, cu scopul de a veni în sprijinul lucrătorilor disponibilizați ca urmare a unor schimbări structurale majore în comerțul mondial provocate de globalizare. În timp ce FSE+ sprijină programe care au drept scop realizarea obiectivelor structurale pe termen lung legate de menținerea sau reintegrarea lucrătorilor pe piața muncii, FEG răspunde unor urgențe specifice, cum ar fi concedierile colective cauzate de globalizare, intervenția fiind limitată în timp.

În contextul crizei economice și financiare, Regulamentul FEG [[Regulamentul \(CE\) nr. 1927/2006](#)] a fost modificat temporar la sfârșitul anului 2011 pentru a răspunde necesităților apărute în urma concedierilor generate de criză, oferind rate de cofinanțare de 50 % până la 65 %. Această modificare a fost preluată în Regulamentul FEG pentru perioada 2014-2020 [[Regulamentul \(UE\) nr. 1309/2013](#)] și FEG a acoperit concedierile rezultate în urma crizelor financiare și economice mondiale, pe lângă cele cauzate de globalizare. Pentru perioada 2014-2020 a fost extins domeniul de aplicare, pentru a include și noi categorii de beneficiari, cum ar fi persoanele care desfășoară activități independente, lucrătorii temporari și lucrătorii cu contracte pe perioadă determinată. În perspectiva unui eventual Brexit dur, Regulamentul FEG a fost modificat în 2019 pentru a ajuta lucrătorii și persoanele care desfășoară activități independente din restul statelor UE-27 care și-ar fi pierdut locul de muncă dacă Regatul Unit s-ar fi retras fără un acord [[Regulamentul \(UE\) 2019/1796](#)].

La 30 mai 2018, Comisia a propus un nou [FEG revizuit pentru perioada de după 2020](#), căruia i-a fost alocată o sumă maximă anuală de 200 de milioane EUR peste plafoanele CFM 2021-2027. Propunerea extinde domeniul de aplicare la lucrătorii care își pierd locul de muncă din cauza restructurărilor determinate de tranziția la o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon, automatizare sau digitalizare și reduce pragul de activare a FEG de la 500 la 250 de concedieri. La 27 mai 2020, în cadrul Planului de redresare pentru Europa, Comisia a propus majorarea sumei maxime anuale. Parlamentul și Consiliul au convenit asupra textului în a doua lectură, iar actul final a fost semnat la 28 aprilie [[Regulamentul \(UE\) 2021/691](#)]. FEG are un buget anual de 210 milioane EUR pentru perioada 2021-2027.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Influența Parlamentului European în ceea ce privește FSE a crescut de-a lungul timpului. În temeiul Tratatului de la Maastricht, Parlamentul trebuia să își dea avizul conform în ceea ce privește dispozițiile generale de reglementare a fondurilor. De la intrarea în vigoare a [Tratatului de la Lisabona](#), adoptarea normelor generale face obiectul procedurii legislative ordinare. Parlamentul consideră că FSE este cel mai important instrument al UE pentru combaterea șomajului. De aceea, a pledat întotdeauna pentru gestionarea eficientă a fondului și a solicitat simplificarea legislației și a procedurilor, cu scopul de a îmbunătăți eficacitatea și calitatea asistenței acordate prin FSE.

De-a lungul anilor, Parlamentul a extins domeniul de aplicare al FSE pentru a include eforturile de combatere a inegalităților de gen, a discriminării și a excluziunii sociale, prin înlesnirea accesului categoriilor vulnerabile la locuri de muncă. Parlamentul a sprijinit propunerea Comisiei privind contribuția FSE la soluționarea crizei economice și în [rezoluția sa din 7 octombrie 2010](#), a solicitat consolidarea FSE, acesta fiind principalul vector al realizării obiectivelor Strategiei Europa 2020.

Datorită Parlamentului, în perioada de programare 2014-2020 FSE a reprezentat 23,1 % din finanțarea totală a UE destinată politicii de coeziune și un procent de 20 % din alocarea din FSE atribuită fiecărui stat membru trebuia să fie consacrat incluziunii sociale.

În urma aflului de refugiați care a început în 2014, Parlamentul, în [rezoluția sa din 5 iulie 2016](#), a remarcat că integrarea profesională constituie o etapă importantă pentru incluziunea socială și a accentuat că FSE trebuie să fie disponibil pentru măsuri care au drept scop facilitarea integrării refugiaților pe piețele muncii din UE. Comisia a ținut seama de aceste preocupări în propunerea sa privind FSE+ pentru perioada 2021-2027, adăugând o referire specifică la migranți și la integrarea lor pe piețele muncii printre obiectivele FSE+.

În plus, în ceea ce privește FSE+ pentru perioada 2021-2027, amendamentele Parlamentului includ alocarea mai multor fonduri specifice pentru ajutorul alimentar și material, o finanțare adecvată pentru consolidarea capacităților partenerilor sociali și garanții prin care să se asigure faptul că proiectele finanțate din fondurile UE respectă pe deplin drepturile fundamentale.

Pentru mai multe informații pe această temă, vă rugăm să consultați [site-ul web al Comisiei pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale](#).

Monika Makay
10/2023

